

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

Pr. T. Ciuruș: O îndreptare ce se așteaptă.
Adresa Sfântului Sinod către Minist. Instrucțiunii
și Cultelor.

Pr. I. Goron: Vitejia.

Pr. L. D.: Conferința preoțească comemorativă
din Geoagiul-de-sus, protop. Aiud.

Cronică.

Convocarea conf. de toamnă din prot. T.-Mureș.

O îndreptare ce se așteaptă.

Citim în revista „Biserica ortodoxă română” nr. 6 din 1930, articolul Părintelui Icon. I. N. Dărvărescu, „*Prestarea jurământului în justiție*”; un articol de însemnătate covârșitoare în delăturarea păcatului numit *sperjur*. Nu vreau să mă ocup cu conținutul lui, câtă vreme el este cunoscut oricărui cititor; ceea-ce intenționez prin aceste cuvinte este numai alăturarea glasului meu la al Păr. Icon. Dărvărescu, pentru adevărarea și confirmarea unei reale stări păcătoasă.

Am avut ocazii să asist la debateri judecătorești, unde lumea aleargă după dreptate. Impresiile din aceste cazuri întotdeauna mi-au dat mult de gândit și nu puteam uita ușor lumea aceea multă ce stă în așteptare, cuvintele de răsbunare și dușmănie, meșteșugirile iscusite ale unora în câștigarea de martori cât mai mulți, pentru întărirea cauzei, — de cele mai multe ori neîndreptățită. Cu adevărat după zisa Sfintei Scripturi: „Iară Arhieriei și bătrânii și tot sfatul, căutau mărturii...” (Mat. 26, 59). Și cuprins odată omul de vraja măgulitoare în răsplata faptei, ușor cedează provocării judecătorului de-a spune „adevărul”.

Faptul este destul de lămurit și cu dreptul se amintește în articolul numit, indiferența rece a judecătorului față de prestarea jurământului. Onoare excepțiilor, dar în cele mai dese cazuri, judecătorul nu influențează întru nimic starea sufletească a martorului înspre mărturisirea adevărului și omul mormit de prețin, nu se cutremură nici cât de

puțin în conștiință, când buzele-i rostesc cuvintele sfinte iar în față-i stă crucea. De ce? Pentru că toată atmosfera aceasta este lipsită de atenția cuvenită unui act sfânt.

Intrat în sala de judecată, omul este întimpinat de cei cu dreptatea în mână, fumând din greu ori vorbind alte lucruri ușoare, iar într'un colț al mesei stă nebăgată în seamă, crucea. În loc de lumânare aprinsă și de puțin respect măcar, abia o zărești de fumul țigaretei. Între astfel de împrejurări omul lesne cedează și prestă jurământul. Conștiința lui nu este deștepțată prin chemarea lui Dumnezeu ca mărtor asupra celor mărturisite de el, căci lucrurile din jur nu vorbesc de așa ceva, ele sunt moarte. Câtă nepăsare!

Nu cerem dela judecători acte excluse de credința lor. Ori cari ar fi concepțiile lor, jurământul este un act atât de important încât el nu poate fi exclus din justiție, cu atât mai puțin zeflemizat. În cazul acesta ajungem ca 'n situația de azi, când sperjurul de cele mai multe ori nu e socotit de crimă sufletească și adevărul este departe din sentința judecătorului.

În consecință credem, că ar fi foarte potrivit ca Sf. Sinod să se sesizeze de această chestiune vitală a Bisericii și să intervină ca acest act sfânt al jurământului să fie săvârșit în toată splendoarea lui înfricoșătoare. Să se ceară — cum zice și Păr. Icon. Dărvărescu, — ca sfânta cruce împreună cu lumânarea să fie ferită de fu-

mul din pipa aprodului, dacă nu chiar interzis fumatul în sala ședinței. Și așa mai adauga ceva. Nu cunosc forma crucii din sala de ședințe în celelalte provincii, dar ceea-ce este fapt la noi în Transilvania, te doare mult pe tine creștin ortodox al Bisericii „dominante“, când pe masa judecătorului vezi forma crucii din biserica catolică, cu trupul de ghips alui Christos. Nu crede Sf. Sinod, că ar fi potrivit să se facă interpelare Ministerului justiției în cazul acesta, ca respectarea dispozițiilor anterioare să fie îndeplinite.

Aceste și alte măsuri pe cari o adunare ca aceea a Sf. Sinod ie-ar aduce, ar îndrepta mult înclinările ușoare ale martorilor în prestarea jurământului cu ușurință. Omul chemat să spună adevărul și-ar trezi glasul conștiinței măcar în momentul din urmă și n'ar păcătuî atât de lesne.

„Să răscumpărăm vremea, căci zilele grele sunt“.

Pr. T. Ciuruș.

Adresa Sfântului Sinod către Minist. Instrucțiunii și Cultelor.

Citesc în ziare, că în luna aceasta își va începe activitatea o nouă episcopie gr. cat. în Ardeal, la Baia-Mare.

De sigur, că biserica ortodoxă n'are a se amesteca sub raport bisericesc în afacerile altor confesiuni; și — dacă o confesiune își poate spori așezămintele — e spre lauda ei.

Dar, întru cât o asemenea instituție va reclama a fi susținută din banii statului, avem nu numai dreptul, ci și datoria cetățenească a cere și insista, ca onor. guvern să păstreze convenita proporție legală și echitate și între biserici.

Art. 31 din legea cultelor spune expres: „ajutoarele pe care statul le va acorda diferitelor culte vor fi în raport cu numărul credincioșilor, cetățeni români, față de populația totală a țării, cu situația materială a cultelor respective și cu nevoile lor reale“.

Este acum știut și constatat, că biserica gr. cat. română din Ardeal are mijloace materiale mult mai mari decât biserica ortodoxă. Acea biserică este de altă parte încadrată în organismul bisericii apu-

sene, care dispune de atâta avere, încât — procedând cu dreptate — n'ar avea lipsă de nici un ajutor dela stat. Totuș enormele ei averi — date tot de stat — i s'au lăsat libere; și susținerea ei integrală s'a luat în bugetul statului. O mai mare nedreptate se mai poate face de statul român? Statul ungar, care era pronunțat catolic, nu da bisericii catolice pentru trebuințe pur bisericești nici un ajutor, mai însemnat, decât o foarte neînsemnată întregire la salariul unor preoți, unde aceea parohie nu putea da minimul legal.

Alăturez sub 2 file cu un studiu asupra bugetului țării, din datele cărui reese revoltătoarea disproporție, cu care statul ajută biserica catolică unită, față de cea ortodoxă. A nu îndrepta răul evident, ba a mai continua și pe viitor cu această nedreptate înseamnă a produce cea mai legitimă nemulțumire a majorității cetățenilor țării, cari sunt ortodocși.

Necesitatea înființării unei noi episcopii gr. cat. nu suntem noi competenți a o constata. Aceasta e o afacere internă a respectivei biserici. Dar sunt dator a constata, că subsemnatul patriarh, ca arhiepiscop al eparhiei Bucureștilor, am un număr de credincioși aproape de trei ori mai mare, decât toate episcopiile gr. cat. din Ardeal, laolaltă luate. Pe când eu susțin cu ajutorul statului un organism central eparhial, greco-catolicii susțin patru organisme cu ajutor de stat în proporție mai mare decât cel ortodox. Și acum mai nou se adaogă și o a 5-a organizare de episcopie. Dacă nu cer bani dela stat, s'o facă. Dar statul nu ar putea justifica cu nimic a lua în buget cheltuelile ei; și încă fără lege specială.

La noi și o parohie, care reflectează a fi luată în bugetul țării, se declară prin lege; iar la alte confesiuni să se admită chiar eparhii noi, fără a se pronunța parlamentul — asta e o procedură de privilegiu, ce azi nu se mai poate admite. De aceea subsemnatul — ca regent — n'am putut iscăli concordatul, căci simțul meu de echitate și dreptate mă îndemna să îndrumez pe toți — nu numai pe unii — la lege. Nici un guvern nu va fi în stare să justifice asemenea privilegiu. Pe calea asta mergem la anarhie, căci s'au și făcut, creat,

eparhii noi, reformate, fără știrea factorilor legali, fără parlament, fără lege, la: Oradea și la Arad. Așa, unde mergem?

Eu rog, onor. guvern, și în deosebi pe d. ministru de instrucție și culte să prezinte acest memoriu onor. consiliu de miniștri și să-l convingă de gravitatea situației, ce se creiază prin asemenea privilegii.

Congresul național bisericesc din toamna trecută a arătat și reprodus strigătele de durere și de extremă primejdie, în care se aflau cei 150 de mii de români ortodocși din America de Nord și Canada, fără de nici un centru și îndrumător sufletesc; și a cerut cu toată stăruința luarea în buget a unui ajutor destul de modest pentru salvarea religioasă și națională a acelor români, expuși a se îneca în marea străinismului puternic.

Rog a se căuta cererea Sf. Sinod și a congresului privitoare la o episcopie în America și a-i da curs, fiind o necesitate bisericească și națională de prima urgență. Eu cred, că tocmai onor. guvern trebuie să fixeze mai mult decât oricine ierarhia necesităților și urgențelor; și — făcând aceasta — va preferi a ajutara mai întâi ceea ce neamănare, căci pentru celelalte mai rămâne timp.

Primiți vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și arhieresti binecuvântări.

Director,
Tit S. Târговиșteanu.

Președinte,
Patriarh Miron.

NOUA LEGE

Vitejia.

„Ceea-ce vă grăesc la întuneric, spuneți la lumină și ceea-ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case.“
Matei 10. 27.

Împărăția lui Dumnezeu este a acelor, cari sunt în stare să o cucerească. Ea se aseamănă cu o cetate puternică, inexpugnabilă, dătătoare de liniște, de pace, de siguranță și de pâne celor ce au norocul să se adăpostească între zidurile ei. Cu cât e mai mare numărul locuitorilor acestei cetăți, cu atât mai mari sunt binefacerile ce le răspândește. Dar această cetate a împărăției lui Dumnezeu, este încunjurată de o puternică și bine înarmată oștire dușmană.

Ea vrea să cucerească și să dărâme din temelii cetatea.

Cei-ce rătăcim singuratici în lumea aceasta, expuși frigului și foamei, și vedem în depărtare cetatea cu toată splendoarea ei, cu toată bogăția ei și ne vedem tăiat drumul într'acolo de oștirea dușmană; — pe ce cale, cu ajutorul căror mijloace vom putea ajunge între zidurile ei, dătătoare de hrană și de adăpost?

Vom căuta să ne strecurăm tiptil, neobservați, fără sgomot prin rândurile dușmane. Isus a zis doar: „fiți înțelecți ca șerpilor.“ S'ar putea totuși să cădem în cursa dușmanului. Și dușmanul este necruțător. Acelora, cari cad în robia lui, el le omoară trupul și sufletul de-opotrivă. Cu ori ce preț, această robie trebuie încunjurată.

Și fiindcă nu avem dreptul de a renunța la intrarea în cetate, ce ne rămâne de făcut? Vom căuta să învingem împotriva dușmanului, cu arma în mână, în luptă dreaptă, primind loviturile cu bărbăție și la rândul nostru lovind cu nădejde. Ce rău ni s'ar putea întâmpla? În cel mai rău caz dușmanul poate să omoare trupurile noastre. Dar sufletele noastre vor rămâne libere și vii în veac.

Astfel au judecat apostolii și urmașii lor, martirii primelor veacuri creștine, când și-au ridicat cuvântul în adunările evreilor și a popoarelor păgâne, propovăduind cu vreme și fără vreme, la toate ocaziunile și în tot locul, cuvântul Adevărului. Ceea-ce Învățătorul le-a spus în întunerecul nopților de pribegie prin văile și munții pământului făgăduinții, ei strigau acum la lumină; și ceea-ce Isus le-a tălmăcit cu răbdare și cu dragoste în adunările lor intime, ei propovăduiau unei lumi întregi. Și stăruiau să fie auziți. Cei indiferenți erau prinși de haină și sguiduiți, celor porniți spre rău li se aținea calea, fariseii erau demascați fără cruțare și sofiștii combătuți cu curaj.

O lume întreagă trebuia învinsă cu ajutorul Cuvântului. Fără arme, dar având pe partea lor Adevărul, ei au declarat războiu unei lumi, care le-a pus împotriva o organizație de stat ca cea romană, o armată, cum n'a mai văzut lumea aceasta, o filozofie, ca cea grecească și o ură, cum numai Iudeii știu să urască. Rând pe rând au căzut toți în lupta la care s'au angajat.

Dar cine ar îndrăzni să spună, că soarele a văzut vre-odată pe spatele acestui pământ soldați mai viteji decât ei? Biruința adevărului ei au plătit-o cu viața, dar sufletele lor și azi sunt vii și stăpânesc lumea.

Două lucruri sunt necesare spre a putea întemeia împărăția lui Dumnezeu pe pământ: *muncă și luptă*. Prin luptă vom dărâma lumea cea veche, ca să zidim prin muncă lumea cea nouă. Și ceea-ce este răbdarea pentru muncă, este vitejia pentru luptă. Condițiunea esențială, ca să poată fi dusă la bun sfârșit. Căci toți conducătorii de oștiri sunt de acord să constate, că pe lângă un armament corăspunzător, o organizație bună și un comandament cuminte, cea mai esențială condițiune a biruinței este vitejia, devotamentul soldaților.

Soldați în oastea Domnului, creștinii suntem chemați să luptăm împotriva tuturor răutăților din lume. Arma noastră este Cuvântul, învățătura mântuitoare a lui Christos. Organizația acestei armate luptătoare este biserica. Comandantul suprem este Christos. Cu ceea-ce putem contribui noi, personal, la biruința acestei oștiri, — și fără această contribuție personală a noastră e cu neputință biruința, — este devotamentul, vitejia.

Spre a împinteni aceasta vitejie, Isus Christos a zis: „fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor“. Lupta pe care trebuie să o purtăm este împotriva nedreptății, împotriva unei organizațiuni sociale bazate pe minciună și pe arbitrar. Și iată cu ce arme ne povățuește Ap. Pavel să plecăm la luptă: „Imbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu... încingându-vă mijlocul vostru cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății. Și încălțându-vă picioarele spre gătirea evangheliei păcii. Peste toate luând pavăza credinței... și coiful mântuirii... și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu“. (Efez. 6. 11—15.)

Desigur, o astfel de armată nu se aseamănă deloc cu armatele lui Alexandru Macedon, ori a Romanilor, ori a lui Napoleon, ori chiar cu armatele naționale din zilele noastre. Nu se aseamănă nici cu cavalerii plecați să cucerească cu arma normântul Domnului, ori să încreștineze popoare. *Adevărata* biserică creștină n'a putut

să râvnească nici odată învingeri armate, căci aceste învingeri fiind de caracter lumesc, poartă în sine germenul distrugerii, al morții.

Dacă, totuși, biserica binecuvântă armele soldaților și în unele împrejurări chiar slujbașii investiți cu dar a lui Christos au înțeles să se pună în fruntea armatelor, asta nu înseamnă, că s'au abătut dela doctrina lui Christos. Insuși Mântuitorul a scos cu biciul din lăcașul Tatălui său pe cei ce au înțeles să prefacă aceasta casă în cuib de tâlhari. Libertatea individuală și libertatea națională poate și chiar trebuie să fie apărată, la nevoie, cu arma. Aceasta libertate este una dintre cele mai esențiale condițiuni a posibilității întemeierii împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Numai în cadrele ei, brațele noastre vor fi libere să facă tot binele, pe care-l dictează conștiința noastră.

Dar „tot cel ce scoate sabia, de sabie va muri“. Ostașii, prin jertfa și prin vitejia lor pot să asigure pacea atât de trebuincioasă pentru ori ce muncă constructivă. Dar numai atât.

Datoria ostașilor lui Christos este mult mai mult decât atâta. Ei trebuie să distrugă nu războiul, ci germenul ori cărui războiu: concepția greșită despre lume, despre drepturile și datoriile oamenilor; lăcomia și patima. — Odată distrus acest germen, va înceta dela sine orice războire între indivizii singuratici și între popoare.

Dar în aceasta luptă armele ostășești nu ne sunt de nici un folos. Ele numai împiedecă ne pot și abate scopul urmărit. În lupta aceasta va trebui să ne folosim de armele pe cari ni le recomandă apostolul: adevărul, dreptatea, pacea, credința, îndelungă răbdarea, milostivirea, blândețea și mai ales — din ceace izvoresc toate acestea — iubirea.

Din cele mai îndepărtate timpuri, vitejia a fost recunoscută ca o frumoasă virtute. Dar ceace deosebește aceasta vitejie naturală, firească de vitejia creștină, este motivul ei și adâncimea ei. Una are temei în iubirea egoistă, ceialaltă în iubirea lui Christos. Una se manifestează prin agresiune, ceialaltă prin iubire îndelung răbdătoare.

Împărăția lui Dumnezeu va fi cucerită de sufletele înzestrate cu vitejia creștinească a mucenicilor.

Pr. Ion Goron.

☞ CONFERINȚE PREOTEȘTI ȘI CERCURI RELIGIOASE ☞

Conferința preotească comemorativă din Geoagiul-de-sus, protop. Aiud.

(Vechiu sediu de Episcopie ortodoxă).

Episcopia actuală de Cluj s'a ridicat pe ruinele vechilor episcopii din timpuri depărtate, a Vadului, Feleacului și Geoagiului. Episcopia de Geoagiu a existat pe teritoriul parohiei de azi Geoagiul-de-sus. Data precisă a înființării ei nu se știe. Se crede că a luat ființă către sfârșitul veacului al XV-lea ori începutul veacului XVI. La această episcopie se amintesc până acum trei episcopi. La anul 1557 ajunge aci episcop Cristofor numit de împărăteasa Iza-bela, Cristofor a fost un om instruit și cu calitate. Urmașul lui e Sava, care e înlocuit în curând cu Gheorghe de Ocna. Episcopia ortodoxă de Geoagiu a fost de scurtă durată. Pe la 1567—1570 încetează pentru totdeauna (vezi Șt. Meteș: Ist. bis. pag. 68). Mănăstirea dăinuiește până azi deși poate nu în forma ei originală. Imprejurul ei erau în vechime chilii de călugări, a căror urme se văd și azi. Acest așezământ a avut o soartă tristă. Se știe, că după introducerea unaiției la noi, s'a pornit o prigoană aprigă în contra ortodoxiei, folosindu-se toate mijloacele în acest scop. Unde nu s'a putut introduce pe cale de vicieșug, acolo s'a aplicat forța armelor. Atacuri de acestea sa'u pornit mai ales împotriva mănăstirilor și călugărilor, căci ele erau cetățile de rezistență ale ortodoxiei și călugării, ostașii bravi cari apărau depozitul sfânt — credința strămoșească. De această nenorocire n'a scăpat nici mănăstirea dela Geoagiu — căci la anul 1762 August 23 generalul austriac A. Bukkow, a dărâmat cu tunul chiliile, pe călugări i-a împrăștiat, biserica a răpit-o dându-se uniților în a căror posesiune se află până în ziua de azi. Acest fapt îl mărturisește călugărul Silvestru — dela Râmeș — într'o notă a sa, că la 23 August 1762 într'o zi de Sâmbătă, necredincioșii au sfărâmat mănăstirea dela Geoagiu și Râmeș spre perirea lor.

Comemorarea dela Geoagiu a prilejuit-o o coincidență. Anul acesta ziua tristă de 23 August 1762 a fost tocmai pe o zi de

Sâmbătă, cum scrie călugărul Silvestru, că Sâmbăta s'a întâmplat nenorocirea, și de aceea preoțimea tractuală în conferința sa primăvară (11 April a. c.) a hotărît să comemoreze amintirea acestui dureros eveniment, pe ziua următoare Dumineca din 24 August 1930.

Pentruca ziua de 24 August să rămână vie în mintea celor de azi și a urmașilor, apoi ca să nu se uite că aici pe aceasta vale a Geoagiului a existat în vremuri vechi o intensă viață de evlavie și îndrumare creștină și un focar de ortodoxie și întru pomenirea dreptcredincioșilor episcopi, monachi, preoți și creștini cucernici cari au luptat și murit pentru dreapta credință, s'a ajuns la ideea de a se înălța un semn material, vizibil. Ce semn era mai corespunzător decât crucea? Da, pentrucă crucea e simbolul suferinței și în acelaș timp simbol de nădejdea biruinței în viitor. Astfel pe cheltuiala preoțimei tractuale s'a cumpărat din comuna Podeni (j. Turda) o *cruce impunătoare, de piatră albă* de 4 m. înălțime, cu suma de cca 8000 Lei și s'a ridicat pe un loc înălțat lângă biserica din Suseni vis-à-vis de vechea mănăstire care are următoarea inscripție în față:

„Intru pomenirea a lor 168 ani dela dărâmarea vechei mănăstiri dela Geoagiu întâmplată la 23 August 1762, scaun de episcopie ortodoxă din veacuri depărtate“.

In dos:

„Ridicatu-s'a și s'a sfințit această sfântă cruce prin preoțimea protopopiatului Aiud la 24 Aug. 1930, drept semn al suferințelor și pătimirei strămoșilor pentru dreapta credință în trecut, și steag de nădejde ne-buită, de biruință în viitor“.

În vederea zilei de prăznuire preoțimea și credincioșii au venit în număr impunător. Conform programei preoții au fost împărțiți în două grupuri pentru slujba sf. Liturghii la ambele biserici din Geoagiu.

La biserica din Joseni slujba se începe dim. la ora 7. Au servit 5 preoți tractuali în frunte păr. prot. mil. I. Dăncilă-Sibiu, I. Popescu-Zlatna, și Șt. Jurca-Tibru preoți streini. În Suseni au slujit în sobor 8 preoți în frunte cu P. O. D. cons. mitr. Dr. V. Bologa-Sibiu, prot. tractual I. Pop și Gh. Lazar-Valea-Geogelului. Se predică la ambele biserici. În Joseni pr. S. Savu, în Su-

seni pr. L. David. Ambii preoți vorbesc în legătură cu evanghelia datornicului nemilosiv despre datoria de a ierta greșalele aproapelui. Cu pilduri și icoane din viața practică cuvântul lor a fost ascultat cu atențiune de mulțimea credincioșilor.

După sfârșitul sf. Liturghii, josenii pleacă în procesiune cu prapori la sfințirea și inaugurarea crucii din Suseni.

Lor se adaugă popor mult venit din parohiile Stremți și Cetea cu preoții lor cari au slujit sf. liturghie mai întâi la bisericile lor.

Intrunindu-se preoții ambelor biserici în număr de 20 în jurul sf. cruci se începe se începe sfânta slujbă la ora 11 a. m. La această slujbă solemnă erau de față credincioși ca la 2000 din toate parohiile vecinașe. În mulțime erau prezenți și d. gen. T. Nicolau-Aiud, Lt.-col. Gh. Petrescu și med. col. M. Georgescu. Slujba se începe cu sfeștania. La sfințirea cu apă sfințită crucea se desvâlue și credincioșii o privesc cu multă bucurie. Urmează rugăciunea sfințirii sf. cruci. Se face apoi slujba paras-tasului întru pomenirea mucenicilor ortodoxiei (locale), cari au pățimit pentru credința străbună. Se pomenesc și preoții adormiți dela toate bisericile din protopopiat. Slujbele se încheie cu sf. maslu pentru bolnavi. Intreaga slujbă a fost ascultată de credincioși cu toată evlavie.

Seria cuvântărilor o deschide păr. cons. mitr. V. Bologa. Sf. Sa face istoricul episcopiei de Geoagiu. Vorbește apoi despre rolul mănăstirii de Geoagiu ca centru de viață evlavioasă. Descrie apoi mănăstirea Râmnețului, unde pulsa o intensă viață bisericască; citește câteva notițe istorice interesante privitor la mănăstire scrise de monachii ei. Urmează cuvântarea prot. tract. I. Pop. Sf. Sa spune, că crucea s'a ridicat drept simbol al suferințelor ortodoxiei de aci, dar și ca o putere de biruință al ortodoxiei în viitor. Arată apoi neîntreruptele legături culturale a bisericii ardelene cu vechile principate. Cărțile bisericești tipărite la București, Iași, Râmnic și alte tiparnițe au fost apa vie și pâinea duhovnicească cari au nutrit în lungul veacurilor sufletul credincioșilor din Ardeal. În fața diferitelor influențe — Românii ardeleni au avut întotdeauna salvator principatele ro-

mâne atât din punct de vedere bisericesc cât și chiar politic și chiar pentru aceasta noi n'am simțit niciodată nevoia unui izbăvitor din afară.

La sfârșitul cuvântării propune și unanim se votează următoarea moțiune:

„Religiunea creștină ortodoxă și biserica ortodoxă română sunt temelile sufletesti, pe cari neamul nostru românesc și-a clădit toată ființa sa de veacuri: binele și fericirea vieții vremelnice, precum și nădejdea mântuirii și a vieții de veci. Prin credința și biserica ncastră străbună s'au păstrat neîntrerupt unitatea sufletească a neamului, mai pre sus de granițele politice nefirești, cari atâtea veacuri de robie ne-au despărțit și tăiat în bucăți trupul național.

Prealuminății și de Hristos iubitorii vovezi ai Țărilor Române cu cucernicii lor boeri din trecut au fost ctitorii și patronii Ortodoxiei Românilor subjugăți.

Pentru credința și biserica ortodoxă au pățimit strămoșii noștri: episcopi, călugări, preoți și mireni chinuri mucenicești, bățai, temnițe și moarte, asemenea martirilor din veacurile de prigonire ale bisericii lui Hristos. Prin statornicia în credință și prin jertfa vieții lor, mucenicii ortodoxiei românești nu sunt mai pre jos decât mucenicii ale căror nume sunt înscrise în sinaxarele Sfintelor cărți ale dreptmăritoarei Biserici a Răsăritului și sunt prăznuiți ca sfinți, încununăți cu cununa neveșejită a slavei cerești.

Având în vedere aceste adevăruri, cari sunt binelămurite din partea cercetătorilor trecutului nostru bisericesc și național, — noi subsemnații, din prilejul pomenirii cucernice mai sus amintite, ne îndreptăm către Inalt Prea Sfințitul și Preafericit Patriarh al României Dr. Miron Cristea, către Inalt Prea Sfințitul Mitropolit al Ardealului Dr. Nicolae Bălan și către Prea Sfințitul nostru Episcop al Vadului, Feleacului, Geoagiului și Clujului, Nicolae Ivan și-i rugăm cu caldă rugămintă a face pașii de lipsă la Sfântul Sinod, pentruca să se întocmească un sinaxar al Bisericii Ortodoxe Române, canonizându-se întru Sfinți toți Eroii mucenici ai neamului Românesc, cari au pățimit chinuri, bățai, temniță și moarte pentru dreapta credință a Bisericii lui Hristos.“

Pe urmă păr. prot. I. Dăncilă, prin cu-

vântul să predă monumentul în grija consiliului parohial și întreg poporului din Geoagiu. Pentru cei desbinați de vechea biserică mamă ortodoxă să fie drept o mustrare, dar și un îndemn ca să se întoarcă la staulul cel vechiu și la matca Ven. Bisericii de Răsărit.

Cu stropirea cu apă sfințită și ungerea cu mir a tuturor, credincioșii se împrăștie la vetrele lor luminați asupra trecutului de suferință a strămoșilor pentru dreapta credință.

Pentru oaspeți, Geogenii au oferit o masă în localul școlii primare. Intre timp a vorbit p. cons. V. Bologa pentru M. S. Regele, Gen. Nicolau pentru poporul din Geoagiu, prot. I. Dăncilă în numele poporului cuvinte de mulțumită Dlui general Nicolau pentru participarea sa. Lt.-col. Petrescu pentru sufletul patriotic al românului, p. St. Meteș a vorbit despre vechea episcopie de Geoagiu și despre trezirea conștiinței ortodoxe în masa poporului. Seria cuvântărilor o încheie prot. I. Pop.

Noi preoțimea tractuală prin modesta noastră jertfă, am venit la Geoagiu să înălțăm rugăciuni ferbinți către Dumnezeu pentru odihna sufletelor dreptcredincioșilor mucenici cari s'au jertfit pentru dreapta credință a strămoșilor noștri. Am venit să luăm îndemn și pildă de jertfelnicie dela înaintașii noștri și în lumina faptelor lor, să ne oțelim în lupta noastră pentru apărarea și afirmarea ortodoxiei noastre milenare.

Pr. L. D.

CRONICĂ

Instalarea episcopului Iuliu Hossu la Cluj.

În baza Concordatului s'a făcut o nouă arondare a episcopii unite creindu-se una nouă la Baia-mare, iar cea dela Gherla, mutându-și sediul la Cluj. Episcopul Gherlei Ilustr. Iuliu Hossu și-a făcut instalarea solemnă în zilele de 4 și 5 Oct. c.

Serbarea s'a început Sâmbătă cu luarea de rămas bun dela credincioșii din Gherla, unde l'au petrecut la gară toate autoritățile. La sosirea în Cluj a fost întâmpinat

sărbătorește în gara pavoază, întâi de către protopopul I. Agârbiceanu, apoi de d. director ministerial Dr. V. Moldovan și primarul orașului Dr. T. Mihali. Ilustr. Sa episcopul cu toți cei ce'l însoțeau a mers la biserica Schimb. la față, unde s'a săvârșit o vecernie și Il. Sa a predicat.

A doua zi Duminecă s'a oficiat cu mare solemnitate sfta liturghie și Il. Sa din nou a predicat vorbind despre dragostea creștinească. La liturghie biserica noastră a fost reprezentată prin P. On. Dr. V. Sava, Laur. Curea și Dr. I. Vască. Au urmat recepții la prefectura județului unde din partea bisericii noastre a fost salutat de P. On. consilier eparhial Dr. Seb. Stanca însoțit de P. On. D. Antal, Dr. I. Vască și N. Vasiiu.

La banchetul dat în onoarea Il. Sale a participat și P. Sf. Sa Episcopul nostru Nicolae *Ivan*, unde vorbind cel dintâi după episcopul sărbătorit a rostit următoarea cuvântare:

Ilustrisime Domnule Episcop,

Mutarea sediului episcopiei române unite dela Gherla la Cluj este fără îndoială un moment de mare însemnătate în activitatea Ilustrității Tale, precum și în viața credincioșilor pe cari ești chemat a-i păstori.

Dar e un moment însemnat și în viața obștească a Clujului, întrucât prin aceasta mutare capitala vechiului Ardeal sporește cu un nou așezământ de cultură românească.

Preoțimea română, biserica, școala, au avut în decursul procesului lent de pregătire și fundamentarea edificiului nostru național, rol de frunte și hotărîtor, până s'a ajuns la împlinirea idealului național; acest rol azi nu poate înceta, și slujitorii Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului se vor întâlni des pe câmpul vast al culturii naționale a poporului, cu colaboratorii Ilustr. Tale — la muncă comună, ca tovarăși la emulație nobilă, ținând seamă de interesele superioare ale neamului și țării noastre.

În domeniul culturii naționale nu cunoaștem învingători și învinși ci numai frați împreună ostenitori și devotați deopotrivă binelui obștesc, ca niște ostași neînfricați în slujba Domnului și a poporului.

În trecutul nostru de grele suferințe au putut lupta împreună Gherasim Adamoviciu dela Sibiu cu Ion Bob dela Blaj, Vasile

Moga cu Ion Lemeni, nemuritorul Andreiu Șaguna cu vrednicul Alexandru Șuluțiu, prezidând atâtea clipe neuitate din viața culturală și politică a românismului ardelean, și când glasul sângelui ne va chema, nădăjduesc, că vom ști lupta împreună slujitorii de acum și cei viitori ai celor două episcopii românești din Cluj, contribuind la propășirea și înflorirea așezămintelor de cultură națională.

Insuflețit de aceste nădejdi, salut cu sentimente frățești pășirea Ilustrității Tale în cetatea de Reședință a Episcopiei noastre, întemeiată de domnitorul ctitor Ștefan-cel-Mare și sfânt, și-Ți doresc viață îndelungată și spor la muncă, pentru perpetuarea sfintelor tradiții, cari au împodobit pe înaintașii noștri.

Să trăiți la mulți ani!

P. Sf. Sa a fost îndelung aplaudat, cuvântarea făcând asupra conmesenilor o neuitată impresiune și o sinceră plăcere.

A doua zi Il. Sa episcopul I. Hossu a făcut o vizită episcopului nostru, reîntorcându-se apoi la vechea reședință din Gherla până se va putea muta definitiv în Cluj.

Dela Academia Teologică.

Deschiderea festivă a noului an de studii la Academia noastră teologică, se va face în ziua de 14 Octomvrie a. c., (ziua Sf. Paraschiva), printr'o sărbare corespunzătoare în Biserica ortodoxă. Sărbarea se va desfășura în cadre modeste, la orele 11 a. m., imediat după sfârșitul Sf. Liturghii.

Noul an de studii începe sub auspicii mai favorabile din toate punctele de vedere. Prin bunăvoința Vener. Consiliu eparhial, s'au făcut toate amenajările necesare la edificiul Academiei și al Internatului teologic, pentru o corespunzătoare funcționare a instituției. Iar pe de altă parte punându-se în aplicare noul Regulament, au fost primiți ca noui înscriși, exclusiv studenți cu diploma de bacalaureat. În Internat s'a urcat puțin taxa de întreținere, se vor ameliora în schimb condițiile de existență.

Vom publica în unul din numerele viitoare ale „Renașterii“ un raport detaliat în privința aceasta.

Deces. Din *Stâna*, protopopiatul Ungurașului, ne vine trista veste că preotul no-

stru deacolo George *Trif*, în urma unui accident, a încetat din viață, în vârstă de abia 45 ani, lăsând în urma sa o nemângăiată văduvă cu cinci copii. Transmitem familiei sincerile noastre condoleanțe. Bunul Dumnezeu îl odihnească în pace.

CONVOCARE

On. în Christos frați preoți din despărțământul *Tg.-Mureș* al asociației clerului „Andrei Șaguna“ prin aceasta sunt convocați la *conferința de toamnă*, ce se va ține în 28 Octomvrie a. c. în parohia *Sângeorgiul-de-Pădure*, cu următoarea ordine de zi:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin oficiat de preoții Al. Buda, Al. Oltean, Șt. Stoicovici și P. Suciuc.
2. Predica cu text din evanghelia zilei de preoții P. Suciuc și Ștefan Stoicovici.
3. Deschiderea conferinței și constatarea celor prezenți.
4. Constituirea biroului și darea de samă despre activitatea fiecărui preot în a. c.
5. Darea de samă a cerc. relig. în a. c.
6. Darea de samă despre activitatea despărțământului în a. c.

După masă:

7. Tema dată de Ven. Cons. ep. prin circ. Nr. 4950 din 27 Iunie a. c. vezi „Renașterea“ Nr. 27 din 6 Iulie a. c. Ce foloase religioase-morale și cultural-naționale aduc în parohie societățile:

„Sf. Gheorghe a tinerimii“, lucrată de pr. I. Leuca, P. Matei, E. Vișcrean și P. Suciuc;

„Reuniunea femeilor“, de pr. M. Chibelean, Al. Oltean, Șt. Stoicovici și I. Sămărghitan.

„Oastea Domnului“, de pr. A. Buda, P. Fărcaș, D. Sângeorzan sen. și D. Șuteu.

„Școala de Dămineca“, de pr. T. Agapiev, I. Puia, I. Olariu și S. Truța.

„Societatea de temperanță“, de pr. G. Branea, N. Papadima, I. Pop, Al. Runcan, D. Sângeorzan jun., A. Vlad și L. Cârja.

8. Darea de samă a casierului despărțământului.

9. Alegerea președ. despărțământului.

10. Propuneri și chestiuni oficioase.

Târgu-Mureș în 30 Septemvrie 1930.

Ioan Leuca, președinte.